

Bra beslut – men fisken i Östersjön kräver långsiktighet

I mitten av oktober träffades EUs fiskeministrar. Besluten som de fattade är i **huvudsak bra för östersjötorsken**. Men det finns **några frågetecken på kort sikt** och **ett stort behov av en ny doktrin på längre sikt**.

Ministerrådets beslut

Östersjötorskens kris presenterades denna gång tydligt av ICES och Kommissionen, som också flera gånger påpekade de lagar, direktiv och avtal som gäller och som ministrarna riskerade att bryta. Kommissionens förarbete tillsammans med mycket tydlig agenda från Sverige och ordförandelandet Finland förändrade helt bilden vid ministerrådet. Länder som inte ville följa de vetenskapliga rekommendationerna stod ensamma.

De bra besluten

Stopp för riktat torskfiske i östra beståndet.

Kraftigt sänkt kvot i västra beståndet.

Fiskeförbud under lekperioden.

Fiskeministrarna var sin vana trogen inne och petade i besluten, lite större kvoter, något kortare fredningsperiod, lite fler fiskar till fritidsfiskare osv. Men i förhållande till tidigare år visade man återhållsamhet.

Att hålla ögonen på

Ministerrådet beslutade om en bifångstkvot på 2.000 ton torsk för det östra beståndet men har samtidigt ställt en fråga till ICES om hur stor bifångstkvot forskarna tror att det östra torskbeståndet klarar av. Det finns en risk att kvoten kommer att höjas när den behandlas på nytt i december.

Sämlre beslut och beslut som saknades

För vissa bestånd enades ministrarna om kvoter som var högre än Kommissionens förslag och de vetenskapliga rekommendationerna. Ministerrådet tar heller inte tillräcklig hänsyn till samspelet mellan olika fiskbestånd. De borde fattat beslut om att flytta fisket efter sill och skarpsill bort från torskens lekområden, precis så som den gemensamma fiskepolitiken anger att ekosystemansatsen ska tillämpas i fiskeriförvaltningen.

Ministerrådet beslutade också att stryka alla krav på elektroniska kontrollåtgärder ombord på fiskebåtarna. Fiskerikontrollen är ett sorgebarn. Trots att utkastförbud infördes 2015 har ännu inga verkningfulla kontrollåtgärder kommit på plats. För en tid sedan avslöjades svenska fiskare med omfattande felrapportering av sill och skarpsill. Utan kontrollåtgärder blir många av ministerrådets beslut verkninglösa. Ett stort ansvar faller på Havs- och vattenmyndigheten för bristen på kontroll av svenska fiskefartyg.

Vägen mot en ny fiskeripolitik för Östersjön

Ministerrådets beslut om torskfisket är ett litet steg på vägen mot ett nytt synsätt på fisket i Östersjön, men det fattades under galgen av en nära förestående beståndskollaps. Trycket från fisket att öppna för torskfiske under 2021 kommer vara stort. Det finns en betydande risk för att ministerrådet låter sig påverkas utan att långsiktiga åtgärder eller beslut fattats. Fiskbeståndet och Östersjöns miljö behöver en helt ny förvaltningsdoktrin.

Kommissionen påpekade inför årets kvotbeslut att ministerrådet är skyldig att följa de lagar och avtal de själva stiftat. Den gemensamma fiskepolitiken, Havsmiljödirektivet och Baltic Sea Action Plan har alla mål om hållbart fiske år 2020 respektive 2021.

Inom ramen för gällande lagar kan ministrar och andra politiker göra mycket för ett hållbart fiske:

- Politikerna måste både förstå och följa de vetenskapliga rekommendationerna, de är inte ett förhandlingsbud bland andra.
- Fiskbestånden samspekar ekologiskt och kan inte utgöra spelbrickor för att tillfredsställa olika intressenter genom kompenstationstänkande.
- Regeringen måste skärpa kraven på Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och andra myndigheter att så att de åtgärder som beslutats också blir genomförda. Utkastförbudet måste upprätthållas och brister i kontroll av fisket behöver åtgärdas snarast.
- Regeringen behöver också anpassa uppdraget till HaV så att miljöhänsyn prioriteras starkare i fiskepolitiken. Gamla förlegade synsätt måste rensas ut.
- Politiker och intressenter måste lära sig mer om sammansättning och storlek på Östersjöfisket, konflikten mellan storskaligt trålfiske och småskaligt fiske med passiva redskap - det senare är både mer hållbart och skapar större värden.
- Sverige kan inom ramen för nuvarande lagstiftning flytta ut trålgrensar och på andra sätt gynna småskaligt fiske.

Rätt tid för en ny doktrin för fisket i Östersjön

Det är uppenbart att EUs fiskeregler inte kan skapa ett hållbart fiske som uppfyller kriterierna för god ekologisk status i Östersjön. Den regionalisering som infördes i den gemensamma fiskeripolitiken (CFP) är en möjlighet att utveckla en fiskeriförvaltning som är anpassad till Östersjön som tar en mer tydlig ekosystemansats. För att detta ska ske måste Östersjöländerna mer aktivt använda de regionala organen till att ta egna initiativ för en långsiktig hållbar fiskeripolitik. Den allvarliga situation som råder för torsken och flera andra bestånd borde vara ett starkt skäl för en mer aktiv regional förvaltning. En möjlighet finns i samband med utvärderingen av den fleråriga förvaltningsplanen för Östersjön, BSMAP.

Östersjön är ett artfattigt innanhav med mycket känslig ekologi. Både riksdag och regering i Sverige och Europaparlamentet tillsammans med Kommissionen i Bryssel bör ta initiativ till en anpassning. Några förändringar som bör komma till stånd:

- Fisket i Östersjön ska ta särskild hänsyn till ekologin. Regeringen bör ställa frågor till Kommissionen och ICES vilka förändringar som bör göras för att anpassa den gemensamma fiskepolitikens regler till Östersjöns speciella förutsättningar.
- Återhämtning tar lång tid, därför behövs långsiktiga beslut som inte ger utrymme för årlig kohandel om kvoter mellan fiskeministrarna.
- Förbud för bottentrålning efter torsk, förbud för storskaligt industrifiske och fiske där fångsten primärt inte avses att bli människoföda.
- Havsmiljödirektivets kriterier för god ekologisk status ska vara vägledande för fisket, inte maximalt hållbar avkastning, som utgår från yrkesfisket istället för miljön.
- För torskbeståndet måste kriterierna kompletteras så att bestånden har en normal tillväxt, storleks- och ålderssammansättning innan fiske tillåts.

Ministerrådet i oktober var förhoppningsvis ett nytt kapitel i Östersjöns fiskepolitik. Nu gäller det att utnyttja detta momentum så att besluten inte rullas tillbaka nästa år. Rädda östersjötorsken kommer att fortsätta att föreslå konkreta lösningar och rikta strålkastaren mot de som inte sätter Östersjöns miljö främst.